

L'ACCIDENTADA CONSTRUCCIÓ DE LA DUANA DE TARRAGONA A FINALS DEL SEGLE XVIII

ANNA ISABEL SERRA MASDEU
Universitat Rovira i Virgili. Tarragona

RESUM

A les darreries del segle XVIII el port de Tarragona necessitava ressorgir de l'anonimat que havia viscut fins al moment i disposar d'unes infraestructures adequades per fer-lo competitiu. També urgia aixecar una duana que en permetés el control dels arbitris de les mercaderies que s'havien de registrar. Si bé aixecar aquest edifici havia de ser una feina àgil comportà un llarg llistat de problemes arquitectònics que retardarien el seu funcionament i posarien en dubte la credibilitat d'un gran arquitecte que llavors treballava a la ciutat, Josep Prat. Consolidar aquest projecte era clau perquè vora el mar començaven a bategar les expectatives d'un futur més pròsper per la ciutat¹.

ABSTRACT

In the late 18th century the port of Tarragona needed to free itself from the anonymity it had experienced up until then, and provide itself with suitable infrastructures to become competitive. Customs also had to be set up urgently to control the fees on the goods that had to be registered. Although the erection of this building was to be agile, in fact it was plagued by a long list of architectural problems which delayed its opening and caused the famous architect, Josep Prat, who was working in the city at that time, to lose face. The consolidation of this project was of key importance because expectations of a more prosperous future for the city were beginning to waft in from the sea.

Paraules clau: duana, port de Tarragona, Josep Prat, Tarragona.

Keywords: Customs, port of Tarragona, Josep Prat, Tarragona.

La duana com a filtre econòmic del port

Que la duana era una necessitat per la ciutat era una evidència però aquest espai de control va néixer gairebé per evitar la competència d'altres duanes i ports propers al de Tarragona, com el de Salou o Torredembarra. A les darreries

1. Agraïxo molt els suggeriments aportats pel Dr. Jordi López i Josep Mª Puche.

del segle XVIII cuejaven dos temes que afectaven al port de la capital, per una banda es coneixen diversos informes d'enginyers militars que sospesaven quin port del litoral tarragoní oferia les millors avantatges perquè hi poguessin atracar vaixells de gran tonatge sense cap mena de dificultat i, per l'altra, calia estudiar quin port oferia un recer adequat de cara a vents i temporals. Com la ciutat no volia perdre el seu lideratge ni cedir aquesta possible entrada econòmica havia d'activar unes infraestructures que llavors no estaven a l'alçada del que s'esperava de la capital del Corregiment. Tarragona havia d'intentar despertar econòmicament i pensar en el seu port en clau de futur ja que també l'oprimien les clàssiques rivalitats amb els productors reusencs que preferien usar el port de Salou com a sortida del seu comerç. Per empènyer el port tarragoní es va apostar per l'arquitecte Josep Prat estretament vinculat amb els enginyers militars que feia dècades dotaven de fortalesa i utilitat algunes infraestructures com ara ponts, camins o carreteres imprescindibles per comunicar adequadament la capital i que en aquells moments també s'estaven revisant.

Que políticament i estratègicament funcionés una duana a la ciutat era un objectiu assenyalat a primers del segle XVIII; el 5 de juny de 1719 l'Ajuntament de Tarragona demanava al Marquès de Campoflorido el permís per embarcar mercaderies pels productes generals, mentre que a les platges de Torredembarra i Salou s'hi podien carregar les mercaderies estrangeres². La duana tarragonina ja es volia aixecar el 1761 (o almenys l'ajuntament ja va començar els primers passos per tenir-la). En aquell any, el marquès d'Esquilache, segons Reial Decret de 13 de març de 1761, va tornar a cedir a la ciutat el dret de desembarcar mercaderies estrangeres. Per aquest motiu la duana de Torredembarra havia de cenyir-se a l'exportació de mercaderies i fruits produïts a la zona. Passaren els anys i com els de Tarragona no activaren aquella obra els de Torredembarra pugnaren per tornar a tenir els drets que havien perdut, i era l'any 1770³.

Calia anar depressa perquè perquè l'any 1770 l'ajuntament de Torredembarra havia demanat al rei de restablir la duana a la seva platja ja que la de Tarragona encara no estava contruïda⁴. Per agilitar la construcció de la duana s'encarregà un projecte a l'arquitecte Josep Prat Delorta (Barcelona, c. 1730-Isla de León, 1788), es va demanar el corresponent permís per disposar de les sobres del Propis i Arbitris que es destinaria a comprar una casa per ocupar les oficines de la duana, les estances dels administradors i els oficials i uns magatzems. Aquest pensament d'obertura econòmica aconseguit gràcies al mar no era exclu-

2. MORERA, 1910, p. 27.

3. LÓPEZ/ROVIRA, 1986, p. 36.

4. RECASENS, 1977, pp. 111-112.

siu de la ciutat de Tarragona. El 20 de juny de 1770 s'habilitaven les duanes de Palamós, Mataró, Barcelona, Tarragona, Salou, Alfacs i Fangar.

Les obres de la duana: condicionants i entrebancs

No seria fins al 1772 que es faria realitat el començament de les obres de la duana. Calia escollir el lloc, organitzar els cabals que s'hi haurien de destinar i trobar l'arquitecte adequat. L'obra s'aixecaria en la propietat de la Bolsa y Distribución Canonical fundada pel canonge Diego Girón de Rebolledo; el capítol era el propietari d'aquell terreny. Mentre no estigués la duana enllestida "l'interinatge" d'aquell edifici el feu un magatzem cedit per Tomàs Escolà. També es va comprar un magatzem del mateix propietari de 38'80 x 9'20 metres de superfície, i d'una part de l'hort que el capítol tenia a la zona portuària. L'administrador de l'edifici fou José Vallejo qui treballaria al magatzem ja citat a partir del març de 1771. El lloguer de l'edifici assolia les 450 lliures l'any. El solar costà 233 lliures i 8 diners i l'indava amb els magatzems dels hereus de Lluís Escolà. El problema era que s'havia de perdre una decisió adequada a les disponibilitats econòmiques municipals, limitades a 6.790 lliures dipositades a la caixa del Propis i Arbitris; serien aquests diners els que pagarien aquella obra.

Sobre la situació d'aquell edifici hi ha diverses opinions que emplacen l'edifici vora de la Plaça dels Carros. E. Morera digué que la duana es va aixecar a on estava la duana de primers de segle, al costat de la Delegació d'Hisenda, a la plaça dels Carros. E. de Ortueta indica que l'ajuntament va comprar un terreny el maig de 1772 prop de l'actual carrer Rebolledo⁵, limitant amb el carrer Reial. Qui en tindria la responsabilitat seria, però, l'ajuntament de la ciutat. La seva presència originà el nom de plaça la de la Duana⁶. De fet, això és el que es volia aconseguir: disposar de la duana acompanyada d'una gran plaça. La situació triada seria aquesta: *"para que su situación fuesse en el centro de una grande plaza que quedará formada entre los dos Almacenes grandes de Escolà y arreglo a la escritura de la venta del terreno y atendiendo también a la hermosura y nivel de unos y otros edificios y de las casas laterales que oy existen y se edificaren de nuevo en lo successivo ha sido preciso tomar la mayor parte del cuerpo de guardia que estava contiguo y por consiguiente se haze preciso trasladar este y edificarlo de nuevo al lado del mismo portal del mar que está en frente..."*. Poc després se signava del cos de guàrdia contractat a Prat per 550 lliures⁷.

5. ORTUETA, 2006, p. 18.

6. PALMA DE MALLORCA, 1958, p. 166.

7. AHT. Acords Municipals, 7 juliol 1772, senyal 122.

Algunes notícies afirmen que Prat va fer el plànol de la duana l'any 1761 per *quatro doblones antiguos*⁸, és a dir, 22 lliures i 8 sous⁹. Prat tindria avantatges a l'hora de presentar-se a la subhasta de l'obra que coneixia molt bé les seves característiques. Tot així a la crida que es va fer el 19 de març de 1772 per tirar endavant les obres s'hi van presentar algunes companyies tarragonines i també altres de Barcelona¹⁰. El contracte el guanyaria Josep Prat per 5.779 lliures, ho tenia més fàcil que els altres candidats ja que l'havia fet ell mateix i, per tant, en sabia tots els condicionants¹¹. En aquells moments l'arquitecte gaudia del suport de diversos estaments com ara l'eclesiàstic o el militar que li facilitaven noves empreses arquitectòniques per davant d'altres candidats locals. Prat llavors ja havia dibuixat, entre altres, els plànols de les esglésies parroquials d'Alió, Pradell de la Teixeta o els Tamarit i treballava a les obres de la catedral Nova de Lleida o se'l coneixia per haver elaborat la façana de la casa Castellarnau tarragonina. No era un nouvingut més a la ciutat sinó, directament, un rival massa fort i amb el que no podien comptar els mestres de cases tarragonins¹². Fins llavors era un arquitecte molt elogiat a l'arxidiòcesi tarragonina i que s'estava fent un espai que prendria més volada i consistència quan l'any 1774 aconseguís ser arquitecte acadèmic per la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando.

Voltes obertes i parets inestables

Segons la taba o encant, i a *grosso modo*, alguns dels condicionants de la nova empresa exigien que Prat hauria de portar tots els materials, fustes, ferros i transports necessaris per construir l'edifici¹³. S'indica que calia deixar els fonaments tal com demanava el contracte encara que si el mestre feia 10 pams de fondària se li pagaria més quantitat de la pactada però si les mesures no eren les acceptades hauria de pagar a raó de sis lliures la cana cúbica. La duana també tindria un pou d'aigua; per la part exterior l'edifici tindria dos pous de vuit pams de fondària i quatre de diàmetre per les aigües brutes. Les parets havien de tenir quatre pams de gruix des del terra fins al primer pis, a partir d'allí en tindrien tres. El portal principal seria de pedra picada i allotjaria l'escut d'armes de la ciutat i un marxapeu de pedra. L'escut i altres detalls de la façana com guardarodes del frontis, les quatre cantonades exteriors, les del ràfec, el portal de la part de ponent, les retxes del primer pis, els dos primers esgraons de l'escala, el coll

8. AHT. Acords Municipals, 1761, fol. 63r-v.

9. LÓPEZ/ROVIRA, 1986, p. 36.

10. AHT. Acords Municipals, 1772, 2 març 1772, fol. 22v.

11. AHT. Acords Municipals, 1772, fol. 40r.

12. Veure: SERRA, 2010, p. 145-152.

13. Vegeu annex.

del pou i aigüeres es farien de pedra de llisós blanc polit; les aigüeres en llisós comú. La porta principal s'elaboraria amb pedra de llisós atallantada. La resta de la pedra seria del moll. El ràfec es faria d'obra cuita, la teulada a teulaple a la part de ponent hi hauria una lluerna i un gerro a la part superior de la teulada. Els arcs de la primera volta es resoldrien amb arcs d'aresta; els extrems dels carcanysols es farien d'obra cuita i guix comú. El terra seria tres pams més alt que el camí Real; el pis principal enrajolat de rajola prima unida amb guix tot i que per distribuir les habitacions s'avisaria prèviament als comissionats de l'obra. Els envans es farien de rajola de cantell doblats amb guix. La caixa de l'escala es tancaria amb maons de pla assentats amb argamassa. La resta d'obertures dels portals, balcons i finestres es treballarien amb pedra picada i les dueselles, anells i rebolts es resoldrien amb rajolots. El sostre tindria revoltons doblats. La duana disposaria, a més, d'una cuina.

Recent començada l'obra l'ajuntament va demanar informes per averiguar l'origen d'uniques crivilles i defectes que mostraven les parets. Aquests informes enfadaren al seu contractista qui es va defensar mallegant-se dels professionals que havien contractat els regidors. La visura feta per Francesc Tomàs, mestre de cases de Montblanc i Carlos Morera, mestre tarragoní no va convèncer gens a Prat qui va explicar que els mestres no van fer cas a la realitat del plànol, o al perfil de la fàbrica per la qual cosa ell dubtava de la seva perícia. Demanava a l'ajuntament una nova relació feta per altres mestres¹⁴. L'arquitecte va defensar la seva feina en una nova carta adreçada a l'ajuntament en la qual explicava el per què dels problemes sobrevinguts. Deia que van fer la inspecció dos mestres interessats inicialment en l'assentament de la duana. A banda, ell havia de controlar altres obres i per tant, no va poder estar sempre dirigint la feina a peu d'obra. Prat era conscient que els mestres llogats per la construcció, mai farien malament l'obra per desacreditar-lo. Ell no tindria problema en desfer el que calgués, pagant-ho ell però llogaria a tres mestres de cases "*los más hábiles y no sospechosos de la presente ciudad*" per això demanava el corresponent permís per actuar d'aquesta manera¹⁵. Aquest fet delata les múltiples discrepàncies existents entre els professionals locals i de Barcelona.

La nova revisió va obligar a l'arquitecte reial Joan Soler Faneca (Barcelona 1731-1794), seguint l'encàrrec de l'enginyer Miguel Moreno, a desplaçar-se a Tarragona el 30 d'octubre de 1772 per emetre el seu judici sobre l'estat de la Duana¹⁶. Cridar a Soler equivalia demanar el parer d'un dels millors mestres de

14. AHT. Acords Municipals 1772, 11 setembre 1772, senyal 165.

15. AHT. Acords Municipals 1772, 10 setembre 1772, senyal 165.

16. AHT. Acords Municipals, 1772, 6 novembre 1772, senyal 210.

cases de Barcelona, si més no, un dels més famosos¹⁷, i de més prestigi. Soler va veure diversos errors que Prat havia comès però que, en general, no afectaven l'obra. Sí que relatava un tema greu que segurament passaria factura a l'estructura de la duana. Soler indicà que en un angle situat entre occident i nord la volta s'anava obrint pels costats cosa que feia pensar que potser als ciments s'hi havia escolat aigua de pluja o la de l'horta propera quan es regava. Caldria desfer-ho tot i assegurar els ciments amb llambordes¹⁸. Soler va trobar alguns defectes lleus com que Prat va afegir un sòcol de pedra al frontis que no comportava cap problema seguint la clàusula número 6, per tant, allò no era cap pega. Prat va afegir a la porta del lavabo amb faixes amb relleu, seguint el capítol 6 l'assentista era lliure de realitzar aquesta faixa o no¹⁹. Era més agradable a la vista posar la faixa. Una altre de les queixes radicava en que l'assentista no tenia cap obligació d'encaixar els guardarodes dins de les parets si no que podien col·locar-se com a peces soles.

Soler va dir que no era un defecte greu omplir les parets de pedra petita en lloc de mamposteria però no això no semblava afectar les parets que eren prou espesses i cimentades amb bon material. La pedra petita alleugeria el cost de l'obra, és a dir, Prat s'estalviava diners. El supervisor el va avisar que calia que des d'aquell moment omplís les parets tal com es va estipular.

L'arquitecte reial també va encomanar que els muntants de la porta que corresponia al magatzem es fessin de pedra i no pas de totxo ja que es va haver de variar en varies ocasions. Soler preferia que es fessin de pedra fins l'alçada d'un home i també els de les dues portes del segon pis i del despatx.

La falta més greu era la que comentà Soler respecte que a l'angle malmès possiblement per la pluja o per l'aigua de regadiu. El taxador era partidari que Prat desfés aquest angle i la mida d'una vara a cada costat i després als ciments hi col·loqués llambordes, això era necessari per consolidar l'obra. Prat hauria de pagar aquestes noves reformes ja que era obligació de l'assentista deixar l'obra sòlida i ben assegurada. Els sis dies empleats per l'arquitecte reial per valorar la feina, l'anar i tornar de Barcelona, més el lloguer del cavall i un criat costarien 32 lliures i 2 sous²⁰.

Soler ja va advertir que alguns comentaris que es feien sobre el treball de Prat eren una mica mal intencionats. La fàbrica, però, es va aturar durant quatre mesos per un problema que no es trobava escrit al contracte; l'arquitecte

17. Veure Arranz, 1991, pp. 448-452.

18. AHT. Acords Municipals 1772, 16 novembre 1772, fols. 436r-437v.

19. AHT. Acords Municipals, 16 novembre 1772, fols. 436r-437v.

20. AHT. Acords Municipals, 30 octubre 1772.

demanaria no treballar a l'obra durant el temps d'hivern concretament fins a l'1 de març. No era una premisa fora de lloc sino totalment habitual en el món de la pràctica arquitectònica, el fred i les baixes temperatures feien malbé el morter i els materials²¹. A Prat se li va concedir aquesta llicència per sis mesos²².

Com les obres no anaven bé, cosa que no agradaria gaire, un document ho fa palès quan el mestre de cases Josep Gil i el mestre fuster Francesc Bové feren una declaració sol·licitant els materials que l'arquitecte necessitava per tirar endavant l'obra²³.

Malgrat els contratemps ocorreguts a l'obra el 1772 Josep Prat, aquest contractaria la casa de Guàrdies del Port de Tarragona²⁴. S'havia de construir al port de Tarragona al costat de la Porta del Mar, indret triat per l'enginyer de la zona, Juan de Santa Cruz. El disseny i el plànol els ideà el mateix enginyer²⁵. Prat treballà amb el mestre de cases Josep Gil, major i menor i el fuster Francisco Bover, homes que col·laboraren plegats en altres obligacions constructives. Juan de Santa Cruz va ser un dels enginyers que més va treballar a Tarragona i voltants. Aquest gironí va arribar-hi l'any 1771 on va morir l'any 1785. En aquest lapse temporal va reparar, entre altres tasques no menys importants, els ports de la costa de Tarragona i obres als quaters de Valls, Reus (1779) i feu el plànol, perfil i elevació de la porta i magatzem projectats a la muralla del port de Tarragona (1780)²⁶.

L'ajuntament fou respectuós amb Prat (això vol dir que apreciaven l'arquitecte i el seu treball) a l'hora d'acceptar que calia buscar altres mestres de cases que actuessin de manera neutral per estudiar el que passava a l'obra. Els regidors van cridar a altres professionals que no anessin en contra de Prat o fossin "sospitosos" però van dir literalment que no havien trobat la persona adient per fer la visura i si algú ho pogués fer, sens dubte, seria algú totalment sospitós: "*porque son muchos los maestros albañiles que trabajan por cuenta de dicho assestista en obras mayores*" (cosa que demostra que Prat donava feina a molts mestres de cases de la zona). En vista d'això els regidors van enviar el plànol, la taba i la relació dels experts de la visura a Miguel de Vallejo, administrador de les duanes a Barcelona i comissionat pel rei per la direcció de les noves duanes que s'estaven fabricant als ports habilitats. Ell buscaria l'expert adequat, si més no, de confiança o un amic del mateix ofici. Prat no es refiava ni de Carlos Morera ni de Francesc Tomàs, curiosament Prat treballava amb un parent d'aquest a la capella de Santa Tecla de la catedral de Tarragona.

21. AHT. Acords Municipals, 17 desembre 1772, senyal 231.

22. AHT. Acords Municipals, 17 desembre 1772, senyal 231.

23. AHT. MN 636 (Tarragona), 25 novembre 1772, fol. 613r-v.

24. AHT. Acords Municipals, 5 juliol 1772, fols. 143r-148v.

25. AHT. Acords Municipals, 12 juliol 1772, fol. 144r.

26. CAPEL ET AL., 1983, pp. 437-438.

Però els entrebancs no acabaren aquí. El desembre de 1773 Anton Boxó, mestre fuster de Tarragona faria un reconeixement de les fustes usades pels vestiments de les portes de la duana²⁷. Boxó va ser molt radical dient que la fusta emprada no era ni dels ports de Tortosa ni dels Pirineus ni era fusta de melis. Pel tarragoní la fusta era de la terra i de mala qualitat, per tant, calia que l'empresari en col·loqués de nova i bona. Literalment la va trobar: "*biada, girosa, torta y guersch*" i difícilment s'hi podrien clavar les frontisses. El 21 de gener de 1774, Jordi Miralles i Lluís Guinovart, mestres de cases de Tarragona representants del port de la capital, i Francisco Casas i Josep Pedrol, en nom de Prat, tornaren a fer una visura de la feina del *Mestret*²⁸. Els materials emprats en les voltes eren bons i amb el gruix adequat²⁹. Els tècnics s'adonaren que al centre de la volta del magatzem de la duana (annexa a la mateixa) hi havia una clivella gran i altres més petites potser provocades pel pes de la volta o per un mal assentament de les síndries. Els experts van dictaminar que potser calia fer uns pilars que tinguessin 8 pams als seus ciments. A la porta del magatzem també hi havia una altra clivella, de poca importància.

El dia 26 de gener Prat de 1774 faria un informe de l'estat de l'obra³⁰. Allí exposa que el sistema de sosteniment a base de pilars proposat pels mestres de cases examinadors era prou correcte però que les 150 lliures que assoliria la seva execució li hauria de pagar el consistori. De fet, aquest es queixà dels errors vistos en l'aixecament de la duana palesos en que el gruix de les parets era inaqduat, els materials no eren de bona qualitat, etc. Prat, però, atribuïa aquests problemes a la inestabilitat del terreny on s'assentaria la duana però el consistori sabia perfectament que Prat havia de prendre les mesures adients a consolidar aquella obra. El Consistori creia que l'arquitecte havia de desfer la volta i deixar-la perfecte. Llavors encara se li devien 500 lliures a Prat. Finalment es culpà a Prat de no haver resolt el tema de la volta i no haver-hi posat un pilar per aguantar-la i de no haver tingut en compte la inestabilitat del terreny a on descansaria l'edifici. Per tant, hauria de pagar les despeses originades per tots aquests problemes. L'1 d'agost de 1774 una comissió formada per diversos membres del consistori, el governador, l'intendent, seguint els decrets de l'arquitecte de les Reials Obres i del director d'enginyers, van veure que les obres podien continuar ja que s'havien parat³¹.

El 21 d'abril de 1774 Prat enviava un nou informe al Consistori. Al document es menciona a l'arquitecte Soler qui va dir que per molt que es desfé la

27. AHT. Acords Municipals, 6 desembre 1773, senyal 141, fol. 248r-v.

28. AHT. MN 369 (Tarragona) 21 gener 1774, fols. 39r-40r.

29. AHT. Acords Municipals, 21 gener 1774, fol. 24r-v.

30. AHT. Acords Municipals, 31 gener 1774, senyal 18, fols. 40r-r3r.

31. AHT. Acords Municipals, 1 agost 1774, senyal 116, fol. 185r-v.

volta i es tornés a aixecar cauria aviat degut a la poca força de les parets que l'aguantarem: aconsellava de fer la volta d'aresta, canviar els totxos que unien les claus³². L'enginyer M. Moreno manifestava que les voltes d'aresta podien ocasionar aquests problemes encara que calia desviar les aigües per evitar les humitats.

El 1775 es va fer el lliurament definitiu de la Duana³³, però els problemes no finiren aquí. A l'abril de 1776³⁴ es demanava que se sumés la Duana de Tarragona al Reial Patrimoni que s'havia fabricat gràcies als propis de la ciutat. Els diners havien de sortir dels arbitris quedant així en propietat per la ciutat més el producte del lloguer que li corresponia. La casa duana més el cos de guàrdia i la compra del terreny sumaven, fins al moment, 66.095 rals i 14 diners d'ardits. L'Ajuntament demanava d'unir al Reial Patrimoni la casa Duana amb les seves utilitats i cedir a l'Ajuntament la casa de la Diputació que estava molt deixada.

En una altra carta adreçada al Reial Patrimoni s'indicava que si rebien la casa Diputació es lliuraria a canvi de l'arxiu, de la presó i de la casa capitular. En tercer lloc es volia vendre la casa capitular i dels diners obtinguts es reedificaria el moll³⁵. Però abans de permutar res calia saber el que valia refer el moll, reparar la casa de la Generalitat i les velles cases consistorials³⁶.

El 26 d'agost de 1778 es demanà de nou una revisió de la clivella de la volta del magatzem³⁷ llavors l'ajuntament entregà a Prat i al fuster Francisco Bover 61 lliures pel³⁸ *“visorio, relación y planos que han levantado de la casa de la Diputación y de las Consistoriales, en virtud de la orden del Real Consejo para la pretención de esta ciudad para que su Magestad le conseda para casas capitulares la de la Diputación, y en cambio cederá la ciudad la de la casa aduana del puerto”*.

El 13 de setembre de 1780 es tornà a fer constar el mal estat d'aquest espai³⁹. El 2 d'octubre d'aquell any el baró de la Linde sol·licità que s'apuntalés la volta de l'edifici i que es nomenessin experts per reconèixer les obres. Així ho feren els mestres de cases tarragonins Lluís Guinovart, Carlos Morera i Josep Miralles –menor–⁴⁰.

32. AHT. Acords Municipals, 17 juny 1774, senyal 94, fols. 161r-162v.

33. AHT. Acords Municipals, 9 octubre 1775, fol. 80r-v.

34. AHN. Consejos 37.112, carta 29 abril 1776.

35. AHN. Consejos 37.112, 14 febrer 1777, fol. 6.

36. AHN. Consejos 37.112, 29 abril 1777.

37. AHT. Acords Municipals, 1778, 26 agost 1778, senyal 79, fol. 249r-v.

38. AHT. Acords Municipals, 17 agost 1778, fol. 73r.

39. AHT. Acords Municipals, 1780, 13 setembre 1780, senyal 79, fol. 132r-v.

40. AHT. Acords Municipals, 1780, 25 setembre 1780, senyal 85, fol. 142r., 2 octubre 1780, senyal 86, fol. 144r-v.

A la tardor de 1780 la volta del magatzem ja amenaçava ruïna i per evitar desgràcies i es va decidir treure en subhasta l'arranjament d'aquella obra, tal com ho signa el baró de la Linde⁴¹. Segons un informe redactat per Lluís Guinovart, Carlos Morera i Josep Miralles⁴², coincidiren en que s'havien de fer caure totes les voltes del magatzem principal, ja que la volta empenyia la paret cap a l'exterior i feia perillar el sostre. El terra s'hauria de construir de revoltons. A la part de l'hort, encarada al nord, calien dos estreps per assegurar la paret degut a la inestabilitat del terra. Era necessari reduir el balcó de la part de nord. Faria falta treure l'arc de dit portal i construir un arc de maons i guix de bona qualitat (anomenat de Salamó). El cost de les obres assoliria les 884 lliures i 10 sous.

L'any 1787 les obres a la Duana encara continuaven com ho palesa la revisió que va fer-ne l'arquitecte Joan Antoni Rovira qui en va fer un plànol de l'obra feta⁴³. En aquestes dates Prat ja no es trobava a Tarragona ja que va anar a treballar a la Isla de León, a l'actual San Fernando de Cadis. L'any 1790 l'edifici amenaçava ruïna i l'any 1802 es va vendre per 5.605 lliures a Antoni Ignasi Gutiérrez de Pando. Anys abans, com ja s'ha vist, s'havia intentat, sense èxit, passar l'edifici al Reial Patrimoni a canvi de la casa de la Generalitat, situada al carrer Major, que es volia adaptar com a casa consistorial⁴⁴. En els gravats de l'època i en els llibres coetanis la duana hi figurava com un dels punts importants de la ciutat⁴⁵.

Per alguns autors la construcció de la duana va servir per reorganitzar els terrenys llavors horts i solars de l'incipient port de Tarragona. Per F. Carreras Candi l'any 1789 es van aixecar alguns magatzems i albergs al voltant de l'edifici destinat a duana⁴⁶. El 1790 la duana era ja quasi una ruïna⁴⁷. Aquests primers edificis serien l'embrió que donaria lloc al posterior dibuix de la nova població de la Marina. La duana a finals de segle cada cop estava més envoltada d'edificis. L. Ballester i C. Escoda indiquen que a la part baixa de la ciutat, darrera de la muralla, hi havia la Duana, la gabella de la Sal, horts (de particulars i de l'església), magatzems, el rentador públic, la fàbrica del pa de munició, la sèquia del Molí i un abeurador pel bestiar⁴⁸. L'any 1793 la duana tenia més edificis al seu voltant tal com ho palesa una relació conservada a les actes municipals de Tarragona. Dos anys després hi havia un hort proper a la Duana i a la "fàbrica de Alfolí"⁴⁹.

41. AHT. Acords Municipals, 23 setembre 1780, senyal 85, fol. 142r-v.

42. AHT. Acords Municipals, 2 octubre 1780, senyal 86, fol. 143r-144v.

43. HERRERA, 1978, p. 111.

44. LÓPEZ/ROVIRA, 1986, pp. 36-37.

45. ESPINALT, 1781.

46. BALLESTER/ESCODA, 2005, p. 25.

47. LÓPEZ/ROVIRA, 1986, p. 37.

48. BALLESTER/ESCODA, 2005, p. 26.

49. ORTUETA, 2006, p. 18.

El director del port, Fernando Seidel, feia un informe sobre la situació d'unes canonades que passarien molt a prop de la Duana, per tant, era un lloc important dins el context de la societat tarragonina. Segons E. de Ortueta, partint de les actes municipals, del treball inicial que va idear Prat en va variar l'amplitud de la façana, en total 7'7 metres i es va variar la situació de l'escala i de les oficines a la dreta de l'entrada principal⁵⁰.

Però el final de l'edifici seria igualment caòtic, com el seu inici. El 1792, altre cop, es parlava de bescanviar⁵¹: *“En 1792 se delibera acerca de la “permuta que pretende hacer la ciudad entra la Casa-Aduana del Puerto y el edificio del Real Patrimonio de la Calle Mayor, que actualmente sirve de cuartel. Esta permuta no llegó a efectuarse, toda vez que en 1800 constan en Tarragona cuatro cuarteles para infanteria y otros servicios y tres de caballería”*. La casa del Carrer Major formava part del Reial Patrimoni des de l'any 1782. La Duana valia 6.000 lliures i la casa del General es quantificava en 13.000 lliures⁵². J. Salvat explica que a l'any 1792 es parla de la *“permuta que pretende hacer la ciudad entre la Casa-Aduana del Puerto y el edificio del Real Patrimonio de la calle Mayor, que actualmente sirve de cuartel”*⁵³. L'any 1800 s'usava com a quarter i, per tant, l'intercanvi no va fer-se efectiu. La duana va actuar durant molt poc temps ja que es va enderrocar el 1811. S'aixecaria de nou entre els carrers de Rebolledo, Nou de Sant Pau i Sant Josep tal com consta en alguns plànols com el de Ruiz de 1827 on apareix la “plaça de la Duana”. El 1840 també apareix citada al descriure altres construccions del port⁵⁴.

Conclusions

Pel que sembla la duana va encetar un camí que havia de ser favorable per la ciutat; J.M. Recasens afirma que, a 30 d'agost de 1776, s'havia incrementat el comerç del tràfic portuari des de que s'havia posat en funcionament la Reial Duana. Encara que es devia usar part d'algun altre edifici que feia les funcions de duana.

Possiblement el problema constructiu de la duana no tenia solució des d'un bon principi. Sembla que, segons va dir l'arquitecte Joan Soler Faneca, per molt que es desfessin les parets que s'obrien contínuament i les tornessin a aixecar occurriria el mateix ja que el terra cedia degut a les humitats. El 1775 es va

50. SALVAT, 1961, p. 198.

51. COMPANYYS, 2006, p. 192.

52. SALVAT, 1961, p. 198.

53. ESCATLLAR/MUNTANYA, 2007, p. 96. L'existència d'aquesta plaça també la confirma Andrés de Palma de Mallorca, 1958, vol. II, p. 166.

54. RECASENS, 1977, p. 112.

entregar l'obra però al cap de poc temps l'estructura tornava a estar en ruïnes. Queden encara algunes incògnites per resoldre, per exemple si Prat va deixar en bones condicions l'obra o si va cobrar finalment el que li devien. Potser va abandonar l'obra esgotat de les adversitats que li va provocar. Prat estava a l'aguait del que es feia fora de la ciutat, per exemple el seu amic l'enginyer Pedro Martín Cermeño dirigia les obres de la duana de Cadis, del qual sempre en rebria el seu suport i el recomanaria en obres en les quals ell hi participaria. Els entrebancs ocorreguts, en aquest edifici, no frenaren la projecció artística d'aquest acadèmic; de fet, Prat va alternar la seva tasca civil amb altres obres de tipus religiós i civil fins que va morir a la Isla de León, a Cadis el 1788.

Aquesta fàbrica va generar un llarg reguitzell de queixes i de negociacions amb el seu empresari que indiquen que arquitecte i ajuntament no van acabar prou bé. Morera fins i tot exposa que s'acordà que la fàbrica la finís Prat pagant-la ell mateix. Ha quedat palès que Prat tenia molts enemics laborals; de fet, totes les crítiques que va rebre dels mestres de cases locals s'oposaven a la figura que ell representava. Prat no era del gremi de mestres de cases tarragoní, era foraster i tenia una formació superior que els mestres no volien acceptar. A més, acaparava moltes de les feines que ells podien haver fet abans de l'arribada de l'arquitecte a la ciutat. És clar que tampoc es coneixen els límits de l'ambició de Prat ja que estava molt ben protegit pels seus vells col·legues de feina, els enginyers, que van tenir un paper essencial en el desenvolupament urbà, social i econòmic de la ciutat de Tarragona.

BIBLIOGRAFIA

- ARRANZ HERRERO, Manuel. *Mestres d'obres i fusters. La construcció a Barcelona en el segle XVIII*. Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona, Barcelona, 1991.
- BALLESTER, LLUÍS / ESCODA, COIA. *El naixement dels barris del port*. Centre d'Estudis Marítims i d'Activitats del Port de Tarragona, Tarragona, 2005.
- CAPEL, HORACIO ET AL. *Los ingenieros militares en España siglo XVIII. Repertorio biográfico e inventario de su labor científica y espacial*. Universidad de Barcelona, 1983.
- COMPANYS FARRERONS, ISABEL. *La casa del General de Tarragona*. Arola Editors i Ajuntament de Tarragona, Tarragona, 2006.
- ESCATLLAR TORRENT, FRANCESC / MUNTANYA MARTÍ, MARIA TERESA. *Tarragona: una passejada pel terme, una retrobada amb la gent*. Arola Editors, Tarragona, 2007.
- ESPINALT GARCÍA, BERNARDO. *Atlante Español o Descripción general... de sus ciudades y villas...* Imp. A. Fernández, Madrid, 1781.
- HERRERA NAVARRO, JAVIER. "Documentos relativos al arquitecto tarraconense Joan Antoni Rovira conservados en el archivo histórico provincial de Tarragona" a *Boletín Arqueológico*, fasc. 141-144, Tarragona, 1978.
- LÓPEZ BONILLO, DIEGO / ROVIRA GÓMEZ, SALVADOR-J. *El port de Tarragona*. Tarragona, 1986.
- MORERA LLAURADÓ, Emili. *El Puerto de Tarragona*. Tipografía de F. Sugrañes, Tarragona, 1910.
- ORTUETA HILBERATH, ELENA de. Tarragona. *El camí cap a la modernitat. Urbanisme i Arquitectura. Lunweg*, Barcelona, 2006.
- PALMA DE MALLORCA, ANDRÉS de. *Las calles de Tarragona (siglos XIII-XIX)*. Diputació de Tarragona, vol. II, Tarragona, 1958.
- RECASENS COMES, JOSEP MARIA. "Notícies sobre el port de Tarragona (1650 a 1776)" a *Revista Tècnica de la Propiedad Urbana*, núm. 27, Tarragona, 1977.
- SALVAT BOVÉ, JOAN. *Tarragona antigua y moderna a través de su nomenclatura urbana: siglos XIII al XIX*. Ajuntament de Tarragona, Tarragona, 1961.
- SERRA MASDEU, ANNA ISABEL. *Josep Prat i la irrupció de l'academicisme en l'arquitectura tardobarroca tarraconina*. Diputació de Tarragona, Tarragona, 2010.

ANNEX⁵⁵

AHAT. Llibre d'Acords Municipals 1772. Condicions de la Taba de la Duana⁵⁷. Fol. 447r-452v.

1. Primo sàpia dit impressari que deurà seguir puntualment los plans i perfils que adjunts se presentan fets y firmats per Joseph Prat Arquitecto. Advertint que si en lo temps de la construcció de la obra los senyors comissionats del Molt Il·lustre Ajuntament regoneguessen que alguna cosa variant-la pogués estar millor serà de la obligació del impressari lo executar-ho com no sie augmentat lo preu en que se haurà rematat y se li desminuhirà lo que se li relieve de treball segons lo que judicaran dos experts, un per cada part, advertint que deurà fer-se fer un paper de orde del que se li mane variar per los senyors comissionats que de altre manera estarà obligat a esmenar a sas costas qualsevol cosa que transtornés de dits plans y perfils.
2. Ítem sàpia que anirà a son càrrech tots los materials que seran necessaris pera construir tota la obra, tant de mestre de casas com de fuster, serraller, cantarer, etc y estos deuran ser de bona qualitat y demés circumstàncies necessària. Així mateix anirà a son càrrech tota la ferramenta y demés instruments necessaris tant per lo transport dels materials com per la composició y empleo de ells en la obra.
3. Item sàpia que deurà obrir y roblir los fonaments que demostraran lo pla orisontal un palm més amples del que demostran en dit pla per donar mitg palm de represa per part, y estos los deurà enfundir fins que sie necessari segons la firmesa del terreno y segons judicàrà lo subjecte que destinarà dit Illustre Ajuntament per dirigir dita obra; advertint que si passa de seu palms de fundària se li pagarà y si falta se li rellevarà a rahó de sis lliuras la cana cúbica prevenint que no puga passar a roblir dits fonaments, que estos no sien ben pisonats, anivellats, y escayrat per la part inferior, y si es menester ab quadraturas fins a estar a satisfacció de dits comissionats segon necessita la disposició, qualitat o irregularitat del terreno. Advertint que lo fonament del envà de pla que divideix la pessa dels despaitg de la privada, bastarà que sie de quatre palms de fondo.
4. Item sàpia que haurà de fer lo pou de aigua viva donant-li la fondària que necessitie fins a tenir sis palms de altura de aigua, tot lo circuhit de paret de mahons en sech fins a dita altura y de allí en amunt fins a la boca de paret de pedra, y argamassa. Així mateix deurà fer lo receptaculo de la privada de dotse palms de fondo ab paret del mateix gruix a tot lo ruedo ab los assientos, forats y orinadors que demonstra tant lo primer com lo segon pla y tapat dit receptaculo amb cayrats. També deurà fer a la part exterior de la obra al plom de las aigüeras, dos pous de vuyt palms de fondo y quatre de diàmetre per depòsit de las aigües brutas, tapats de la mateixa manera ab quatre palms de paret a la part superior de dits pous de un palm, dos quarts de guix desde un palm de la superfície del terreno en avall conduhint-hi ditas aigües ab uns conductos o canonadas que baixaran desde ditas aigüeras a dits pous, de canons de cuixa ficats dintre la paret carejant a la part exterior de ella.
5. Item sàpia que haurà de formar todas las parets exteriors des del piso de terra fins al principal de quatre palms de gruix y de allí en amunt fins al ràfech de tres palms, formant en aquellas y a las interiors al temps de sa construcció tots los formers ahont los corresponga y als puestos dels carcanoyols deurà fer surtir unas clapas de pedra desde la naixensa o arrendament de ditas voltas fins a quatre palms de alsada per lligar los macissos de dits carcañols. Todas las parets y fonaments han de ser ben treballadas posant especial cuydado en lligar, escardejar y apretar bé a colp de martells las pedras sens escacés ni sobras de material a fi de evitar lo asiento de la obra respecte de la brevedat ab que deurà executar-lo.
6. Item sàpia que haurà de fer de pedra picada lo portal principal y posar sobre ell el escut de armes de la ciutat un marxapeu també de pedra, los dos guardarodas dels extrems del frontis, las quatre cantonadas exteriors de la obra, las quatre cantonadas exteriors de la obra, (treure) las quatre

55. Per la transcripció s'ha mantingut l'ortografia original del document. Només s'han afegit l'accentuació per poder fer més entenedores les clàusules.

cantonadas del ràfèch; lo portal escusat de la part de ponent; totes las retxas del primer piso; las dos primeras gradas del primer piso; las dos primeras gradas de la escala; lo coll del pou y aigüeras; és a dir el escut de armes de llisos blanch pulit las aigüeras de llisos polit, las aigüeras en llisos comú també pulidas, o escarpejadas. La porta principal de llisos comú atallentat en fi: Y tota la restant expressada pedra podrà ser de la qualitat que diuhen del moll, o de altre semblant com sie forta passats los filets y boixardada; los cantons han de tenir a lo menos tres palms dos quarts de llargària de parament dos palms de alsada y dos de testa. Las llindas y llosanas de las retxas enteras; los montants dels portals a més de la faixa del parament y duella interpoladament ab un palm dos quarts de cua per lo exterior y lo mateix a la esquexada. Los anells dels portals ab sinch pessas lo major y tres lo inferior. Lo ràfèch ha de ser segons demostra lo perfil las quatre cantonadas que estas han de entrar dins lo macís de la paret més de lo que tindran de bolada circuhint-las per la part superior la tortugada.

7. Item sàpia que dit ràfèch a excepció de las cantoneras deurà ser de obra cuyta ab uns pessas que entren dins lo macís de la part més del que tindran de bolada, conduhint, y distribuint ab los vassants y tortugada las ayguas pluvials a las canals que estan significadas al alsat exterior, estan seran de obra cuyta unidas ab la mateixa tortugada añadint-hi despues altrás canals de llauna de tres palms de llargària.
8. Item sàpia que la teulada deurà ser a teula ple ben macís y rematxat a las bocas de las teulas a la part de ponent deurà formar-hi una lloerna o guardilla de dos palms dos quarts de ample y quatre de alt per passar a ditas teuladas sempre que sie menester ab son vestiment y porta pera tancar-se. A la part superior de dita teulada deurà posar un gerro envernissat ab una ànima de ferro que està se farà forta als extrems de la mateixa part de les diagonals.
9. Item sàpia que tot lo primer sostre ha de ser de voltas per aresta ab los archs fingits com demostra la distribució de ellas al plano orisontal fent-lo sensillo de rajola ab guix de Salamó dobladas de la mateixa rajola y faixas als àngols superiors unit ab la mitat del referit guix mesclat ab altre guix comú. Los extrems dels carcanols deuran ser macissos fins a quatre palms de alsada ab trosos de obra cuyta y guix comú ab las clapas de pedra que eixiran de la paret sobre dits carcañols deurà formar unas contravoltas remontadas fins a la paret superior de las principals y per acabar de anivellar-ho formarà de rajolot y guix uns carrerons cuberts de rajolas doble assenyada ab guix acabant de igualar-ho ab guixots o runa seca ben anivellat a punt de enrajolar. Las voltas de la escala també seran dobladas ab la forma expressada: los dos primers grahons seran com està dit de pedra, y los demás deuran ser macissos de obra cuyta y guix. Las nansas de las voltas deurà macissar-las fins a un palm y mitg de alsada y los carregaments de ditas voltas de rajolot de pla assentat ab guix. Los replans podrà roblir-los de runa seca, o guixots donant-los unas aveuradas antes de enrajolar-los.
10. Item sàpia que lo piso de terra se deurà formar a lo menos tres palms més alt que lo camí real ben pisonat y en lo magatsem deurà posar-hi mitg palm de grava o arena grossa per preservar-lo de la humitat. Tot lo referit piso ha de quedar anivellat y encayronat de cayrons de un palm y un quart en quadro assentats ab argamassa.
11. Item sàpia que tot lo piso principal ha de ser enrajolat de rajola prima assentada ab guix y que respecte de haver de ser tantas las habitacions que de precisió en ell se han de formar y per esta rahó no obstant de la capacitat de dit piso queda escàs lo lloch o un tant reduhidas las habitacions; serà de sa obligació lo assentar-ho pràcticament y antes de comensar a formar-ho deurà avisar als comissionats del Il·lustre Ajuntament y Junta de Propis pera que estos y lo subjecte que destinaran per dirigir la obra examinen si dit repartiment està conforme a la distribució del segon pla o si regoneix que alguna cosa pugua estar millor a fi de evitar equivocacions y per lo acert y comoditat de la obra. Tots los envants han de ser de rajola de cantell doblats ab guix a excepció dels de la caixa de la escala y la de la una part de la sala que seran de mahons de pla assentats ab argamassa. Totes las demás oberturas de portals, balcones y finestras tant exteriors com interiors llevat de las que quedan explicadas que han de ser de pedra picada deuran formar-se las duellas, anells y rebolts de rajolots y àdhuc en las que són de pedra picada també deuran formar-se los rebolts o rebulsuras de dits rajolots.

12. Item sàpia que lo sostre o piso de la golfa deurà ser de reboltons doblats fins als tercios allisats y lluhits de guix per sota y per sobra después de igualar ab guixos o runa seca se deuran donar unas abeuradas de guix allisat y anivellat ab lo mateix guix. A las alcovas deurà formar uns sostres falsos de quadrons carregats als mateixos envans y formar en ells ab cañas y guix los cielos rasos. A las cuynas deurà formar-hi la falda de la fumera, fogons, tinells, aigüera y tot lo necessari y als rebostos un tinell y una finestreta ab filat de ferro en cada un de ells.
13. Item sàpia que tot lo interior de la obra tant las parets com los envants ha de ser adressat, allisat y lluhit de argamassa y emblanquinat de cals. Lo frontis o fatxada exterior ha de ser adressat y remolinat y totas las oberturas o contorn de ellas perfilat. Los demás panys de la obra detrás y costats arrebosat tan solament. Y finalment si per algun descuit deixàs de expressar-se en dita tabba alguna cosa que fos concernent y necessària per la total conclusió de ella entenga que per est capítol estarà obligat en fer-la.
14. Item sàpia que estarà subjecte a la visura sempre y quant gústia als comissionats del Il·lustre Ajuntament y en cas de encontrar en dita visura defectuosa la obra sie per no seguir puntualment los plans y perfils que per dit efecte se li entregaran o bé per no emplear los materials de bona qualitat ab las circumstàncias y quantitats necessàrias segons ús y pràctica de bon oficial se li manarà desfer y deurà desfer-ho a sas costas y tornar a fer tot lo que se encontra defectuós fins a quedar ab la perfecció posible.
15. Item sàpia que anirà a son càrrech tota la obra de fuster y que tota la fusta deurà ser dels ports de Tortosa o bé dels Pirineus ab los gruijos y melis següents: las sinch pessas del sostre a piso de la golfa de quaranta y vuit palms llargària, dos palms alsada un palms y tres quarts de gruij demostrant mitg palm de melis en cada cara del cap prim. Las quatre tirandas que han de formar los cavalls per aguantar los diagonals han de tenir las mateixas midas y circumstàncias de las sinch expressadas. Las dos pessas de cinquanta palms llargària que ve la una al centro del pany de la frente y la altre al del detrás de la mateix teulada, dos palms de alsada un palm y tres quarts de gruij ab lo melis referit al cap prim. Dotse pessas de vint y sis palms llargària, un palm y dos quarts en quadro que las quatre han de servir per los pañs dels costats per lo efecte referit y las altres vuyt que han de estar unidas per la una testa ab los diagonals per la continuació dels trastos o distàncias dels cairats y panys de la mateixa teulada deuran tenir un palm dos quarts en quadro demostrat lo melis a las quatre caras tota la llargària de las pessas. Las altres vuit pessas de trenta sinch palms llargària per los diagonals han de tenir un palm y tres quarts alsada, un palm dos quarts de gruij demostrant lo melis a totas las quatre caras al cap prim. Las pessas dels cuixots dels cavalls que tindran vint y quatre palms llargària han de tenir un palm dos quarts en quadro ab lo melis referit y las trabas corresponents. Las llatas mitg palm de amplària un quart de gruij. Los cayrats un palm de alsada y dos quarts y mitg de gruij dits cayrats han de ser clavats ab claus dobles a cada cap a las distàncias que demonstra lo corte interior de la mateix teulada y las llatas ab claus dinals un a cada cap y un altre a cada cayrat que corregeran las pessas diagonals y centrals que vindran a unir-se ab sos cortes al centro y part superior de la teulada també deuran clavar-se ab claus majors que dobles per quedar unidas las unas ab las altres. Las llatas deuran planejar-se y los cayrats y demás fusta de la teulada passada per aixà. Los cayrats del sostre del piso principal deuran ser bocellats a tres palms de distància lo un del altre. Las portas és a dir la principal, la del magatzem la porta escusada forana, la del despaitg, y la que dona desde la entrada a la pesa del registre estas han de ser ab barramenta y gruijos corresponents. Las retxas del frontis del magatzem, escala y quarto de la privada han de estar ab mitjas portas guarnidas y ab son vestiment. Las portas de la privada y aposento immediat guarnidas. Al piso principal las portas dels recibidors, sala, aposentos principals y finestras exteriors han de ser guarnidas ab sos vestiments y així mateix los balcones ab porticons a la italiana closas de melis y totas las demás portas de requartos, cuynas, privadas, rebostos, etc llisas ab son melis corresponent. A la guardilla o lluernà de la teulada també deurà haver-hi son vestiment y porta; advertint que tota la referida obra ha de tenir sa ferramenta corresponent y necessària és a dir las portas principals una clavassó de claus de cabota de mitg quart plana y així mateix la del magatzem y escusada exterior ab sas baldas, panys y golfos corresponents y los balcones ab sollevas, frontissas y passadors. Las demás portas ab sas baldas, panys, claus, etc y com més

llargament se anirà explicant. Primo lo balcó gran de sobre la porta major ha de tenir tretse palms y mitg de llargària, tres palms un quart de bolada ab lo llit del mateix ferro y deurà pesar tot junt quatre quintars poch més o menos. Los tres balcones de empit dos per lo frente y altre al detrás en la part de tremontana tots al primer piso deurà pesar quiscun quatre arrobas y han de tenir vuit palms de ample y tant estos com lo expresat sinch palms de alsada. Las tres retxas del magatsem deurà pesar quiscuna dos arrobas. Las tres retxas dos del frontis y una a la escala deurà fer de pes cada cana lineal tenint quatre palms de alsada tres arrobas. A la porta principal los golfos deuran fer de pes quiscun quaranta lliuras y los de la part de baix deuran fer cantonera ab lo montant del centro deurà haver-ho solleva a dita part pany, balda, anella ab sos escuts dit pany dos creus a las moletas y dos rastells. A la porta escusada forana deurà pesar cada golfo divuit lliuras ab son pany, balda y anella. Las dos portas una del despaitg altra de la entrada los golfos de ditas deurà pesar quiscun de ells sinch lliuras ab son pany, balda de flo de pera. Las quinse finestras del piso principal deurà tenir quiscuna de ellas sis frontissas de creu de un palm dos quarts cada una y així mateix sa solleva de la alsada de ditas finestras. Los quatre balcones cada un de ells ha de tenir deu frontissas, és a saber sis de dos palms dos quarts per las portas, quatre per los porticons de un palm dos quarts totas ab creu y sa solleva de set palms, passadós y solleva de molla a la part de baix. A las portas de cambra en cada una de ellas deurà haver-hi sis frontissas de un palm dos quarts quiscuna ab sos panys de flo de pera, balda, pom y escuts. Las portas dels requartos, cuynas, privadas, etc. Dos frontissas en cada una de ellas de creu y dos palms dos quarts ab son pany de duas voltas y en tots los panys las claus corresponents. Y finalment tot lo que corresponga y requiesca cada espècie de obra. La barana de la escala ha de pujar de ferro fins a la golfa y los balcones los dos de empit y lo altre ab llit de ferro de la grandària que demostra lo frontis o alsat exterior.

16. Item sàpia que ha de donar tota la obra acabada y corrent entregant las claus de totas las portas al comissionat del Il·lustre Ajuntament dins lo termini de un any contador del dia que se li firmarà lo acte.
17. Item sàpia lo impressari que deurà adelantar un ters de obra labrada a son cost en lloch de fiança, y per major seguretat deurà donar idoneas fianças a coneguda del senyor Governador y del Il·lustre Ajuntament y que no se li pagarà son import fins y a tant que estiga concluhit dit ters altre essent conduhit y lo últim quant sie visurador y aprovada per dita visura arreglada a las citadas condicions.
18. Item sàpia lo impressari que totas las pessas de fusta, ferro y pedra se li rebran antes de emplear-los a la obra per los senyors comissionats de dit Il·lustre Ajuntament a fi de mirar si tenen las qualitats, pes, midas y demás circumstàncias que expressa la present tabba a fi de evitar que en la última visura de la entrega de dita obra no se hàgia de arrencar y mudar de son puesto ninguna de ditas pessas per estar antecedentment aprovadas y rebudas.
19. Item sàpia lo impressari que deurà pagar de comptants dal escrivà y secretari del molt Il·lustre Ajuntament avall escrit lo salari del acte del present asiento a rahó de quatre diners per lliura del total preu a que se li lliurarà la còpia de la taba lo paper sellar que couprà dit acte y lo dret de registrar-lo en la oficina de hipotecas tot al fer y formar dit acta. Y al corredor per sos treballs de encantar deu rals de ardots. Dat en Tarragona als dinou de febrer de mil setcents setanta y dos. Ignasi Prats escrivano y secretari de dit molt Il·lustre Ajuntament (...).